

EPISODE 2 EN BEDRE HISTORIE (OM SEKSUALITET, EKTESKAP OG SINGELLIV)

OVERSIKT OVER UNDERVISNINGEN

Intro v/Anne Lin Bringaker Hynnekleiv

To grøfter: Asketen som prøver å undertrykke og unngå sex, og de som setter den grenseløse nytelsen i sentrum. Begge disse syn splitter kropp og sjel, som i kristen tanke hører sammen. Finnes det en mellomvei som anerkjenner at kropp og seksualitet og nytelse er noe godt, samtidig som den anerkjenner at sex trenger rammer for ikke å ødelegge?

En bedre historie – undervisning v/Alexis Lundh

- Seksualiteten angår hele oss og alle sider av livet, også forholdet vårt til Gud.
- Seksualitet er ikke en personlig rettighet for å oppnå egen behovstilfredsstillelse, men et uttrykk for at vi er skapt til fellesskap.
- Fordi seksualiteten går så dypt i oss, er den sårbar. Det er lett å såre andre og selv bli såret.
- Pornografien formidler et falskt bilde av sex og at menneskekroppen er en bruksgjenstand.

Her har vi som kristne en helt annen og bedre historie å komme med.

- Nytelse, lyst og begjær er oppfunnet av Skaperen, av en god Gud som vil oss vel.
- Vi lever i en verden som er preget av syndefallets konsekvenser. For å ta vare på oss i vår sårbarhet har Gud satt ekteskapet som rammen rundt det seksuelle samlivet.
- Vårt forhold til seksualitet er preget av hvilke tanker vi har om Gud og hvordan vi forholder oss til han som en god, kjærlig og omsorgsfull far.
- Sex handler om tilknytning. Kroppens hormonproduksjon bekrefter dette når den skiller ut hormoner som skaper lyst (dopamin), tillit og kjærlighet (oxytocin) og overgivelse og lojalitet (vasopressin).
- Sex uten tillit og en dypere opplevelse av samhörighet, vil ofte etterlate tomhet og vonde følelser.
- Gud har satt ekteskapet som den gode rammen rundt et samliv for å beskytte de to og eventuelle barn.

Hvorfor ekteskap og ikke samboerskap?

- Skapelsesberetningen sier: *Derfor skal mannen forlate sin far og sin mor og holde fast ved sin kvinne, og de to skal være en kropp.* (1 Mos 2,24)
- Et kristent syn understreker derfor at ekteskapet er
  - en offentlig forpliktelse mellom kvinne og mann (ikke bare et privat løfte)
  - sammenhengen hvor seksuelt samliv hører hjemme
  - en pakt som innebærer et livslangt troskapsløfte
  - en god sammenheng for at de to kan utvikle et samliv preget av trygghet, nærhet, respekt, gjensidighet og likeverd, frihet og forpliktelse og ta vare på eventuelle barn
- Som Jesu disipler er vi kalt til å følge Bibelens veiledning og leve i fellesskap med Gud.

Å leve som singel er et sterkt vitnesbyrd om trofasthet og at det finnes en større mening i livet enn sex. Vi kan leve et fullverdig liv som single, jf. Jesus og Paulus. Ingen av oss har en seksualitet som ikke er preget av egoisme og syndig begjær. Når vi har gjort valg som bryter med Guds vilje, er evangeliet en invitasjon til tilgivelse, oppreisning og en ny start. Se 1. Joh 1,9.

FORSLAG TIL SAMTALESPØRSMÅL

Velg hvilket spørsmål dere vil starte med og hvilke dere vil ta med. Det er ikke et mål å komme gjennom alle spørsmålene!

1. Hva stoppet dere opp ved i dagens samling? Var det noe som var vanskelig å forstå? Lærte dere noe nytt? Reagerte dere på noe?
2. Hva skiller det kristne synet på sex fra det vi møter i populærkultur og porno?
3. Hvordan kan vi snakke om det som er vanskelig, samtidig som vi holder fast på de bibelske idealene?
4. Hva forteller kroppen vår om Guds mening med sex?
5. Hva ble sagt om den bibelske begrunnelsen for ekteskapet? Hva tenker dere om ekteskap og samboerskap i lys av dette?
6. Hva i denne undervisningen tenker dere kan være til hjelp for dere i samtale med tenåringer om sex?
7. «Det bibelske synet på sex er gode nyheter for alle», sa Alexis. Hvorfor kan det av og til være vanskelig å tro på dette? Hva gjør det til gode nyheter?
8. Et Bibelspørsmål: Les 1 Kor 6,18-20 og samtale om hva det betyr at kroppen vår er et tempel for Den Hellige Ånd.

Forslag til en bønn å be: «Gode Far! Takk for at du har skapt oss på underfullt vis. Gi oss kraft og visdom til å ta gode valg for vår seksualitet. Hjelp oss å være en del av din bedre historie. Amen»

AKTUELLE PROBLEMSTILLINGER

Kommentar til Intro: En skjebnesvanger splittelse

I innledningen til denne episoden pekes det på at synet på sex opp gjennom historien har blitt slitt mellom to ytterpunkter: askese og grenseløs nytelse. Ulike filosofier har påvirket menneskers tankegang slik at kropp og sjel har blitt sett på som to atskilte deler som ikke henger sammen.

Kanskje «sjel» er et litt diffust begrep for noen? Da kan det være aktuelt å si noe om hva som menes med dette begrepet. I ulike filosofier og religioner blir ordet sjel brukt på ulike måter, men ofte viser det til den «ikke-fysiske» delen av mennesket, det vil si personligheten, evnen til å tenke, fornuften, følelsene, bevisstheten eller det som gjør mennesket levende (livsånden). I Bibelen henger kropp og sjel sammen, og kan ikke skilles i to separate deler. I 1 Mos 2,7 står det: *Da formet Herren Gud mennesket av støv fra jorden. Han blåste livspust i nesen på det, og mennesket ble en levende skapning.* Ordet som er oversatt med levende skapning kunne like godt vært oversatt med levende sjel, og det er en betegnelse på mennesket som helhet. I 1 Kor 15 diskuterer Paulus forholdet mellom kropp, sjel og ånd, og peker på at i skapelsen ble det «sådd en kropp som hadde sjel». 1 Kor 15,44. Når de dødes oppstandelse kommer, skal det som var dødelig bli forvandlet og det «står opp en åndelig kropp». Her ser vi at kroppen ikke skilles fra sjelen og ånden.

Sexnyteren som stadig er på jakt etter nye sex-eventyr, er opptatt av kroppen og det fysiske begjæret. Hvordan synliggjør det splittelsen mellom kropp og sjel? Hvor vanlig er det i ungdomsmiljøer å ha sex med en tilfeldig person de møter på byen en lørdagskveld? Noen har såkalte «knullevenner» som de ligger med jevnlig uten at de har et romantisk eller forpliktende forhold. Hva gjør det med oppfatningen av at sex kun handler om fysisk nytelse og seksuell tilfredsstillelse? Hva gjør det med splittelsen mellom kropp og sjel? Hvilken rolle spiller våre følelser, og at vi er skapt som en helhet med kropp, sjel og ånd? På hvilke måter har vi som kristne en bedre historie å komme med? Dette kan være noen aktuelle spørsmål å samtale om.

Hva er sex?

Et aktuelt tema som denne undervisningen prøver å si noe om, er hva sex er i et kristent perspektiv. Vår kultur er preget av en individualistisk tankegang, og det påvirker også oss kristne. I alle kanaler hører vi at sex handler om kropp, nytelse og tilfredsstillelse. Kropp og sjel splittes.

I bibelsk tankegang handler sex om fellesskap. Sex er det som skjer mellom to mennesker som frivillig og i respekt og kjærlighet nærmer seg hverandre fysisk og følelsesmessig og gir seg til hverandre. Det handler om to personer som møtes med hele seg, kropp, sjel og ånd, og knytter seg til hverandre. Om Adam står det i 1 Mos 4, 1: *Mannen var sammen med sin kvinne Eva, og hun ble med barn og fødte Kain.* Det hebraiske ordet som er oversatt med «var sammen med» er et hebraisk uttrykk som direkte oversatt betyr «å kjenne». (Nancy Pearsey: *Love Thy Body*, s.238) Adam kjente Eva står det ordrett, og det betyr ikke bare kroppslig, men en dyp personlig kjennskap på alle plan. Det er det samme hebraiske ordet som brukes i Salme 139, 1 *Herre du ransaker meg og kjenner meg.* (Bibelen 1978/85). I Hverdagsbibelen er det oversatt slik: Herre, du kjenner meg ut og inn.

Sex henger derfor sammen med en slik dyp personlig kjennskap og hengivenhet som omfatter både kropp, sjel og ånd – og der to mennesker møtes med hele seg. Dette står i direkte motsetning til den individualistiske tankegangen som reduserer sex til egen tilfredsstillelse, der den andre kun blir et middel til å oppnå nytelse, jf. Spørsmål 2 om hva som er motkulturelt med et kristent syn på sex. Ut

fra et kristent menneskesyn handler sex alltid om et «vi». Det handler om hvordan det seksuelle samlivet springer ut av gjensidig tillit, et følelsesmessig fellesskap og et aktivt frivillig valg.

Samtidig lever vi etter syndefallet. Hvordan har det virket inn på vår seksualitet? Syndefallet gjorde ikke mennesket og skaperverket ondt, men fallent. Alt er ikke lenger slik det var ment å være fra skapelsen av. Den ondes mål er å rive seksualiteten i stykker, ved å skille kropp og sjel og gjøre seksualiteten til et ensomt individualistisk prosjekt som handler om egen lyst. Derfor er det en del av vårt oppdrag å bidra til å føye sammen det som den onde har splittet og revet fra hverandre. Vi har et godt budskap å komme med når vi forkynner at sex er mer enn egen nytelse, og at den er skapt til å høre hjemme i en livgivende sammenheng der både kropp og sjel, fysisk og følelsesmessig intimitet, blir holdt sammen i rammen av livslang troskap og forpliktelse.

Når idealer og virkelighet kolliderer

De bibelske idealene er gode idealer som hjelper oss til å leve det livet vi er kalt til som kristne. Likevel er ikke idealer alt vi trenger. Vi trenger også hjelp til å forholde oss til virkeligheten slik den er, når idealer og virkelighet kolliderer. Dette er et viktig aspekt å få inn i samtalen.

Alle som er ærlig mot seg selv, vet at vi kommer til kort i forhold til de bibelske idealene. Ingen av oss har en seksualitet som er ikke er påvirket av syndefallet. Mange strever med en byrde av skyld og skam fordi de har gitt etter for seksuelle fristelser. Mange har ikke ventet med sex til de giftet seg, de har kanskje hatt flere seksualpartnere, har handlet i tråd med homofile impulser eller strever med pornoavhengighet. Kanskje de lurer på om de kan være kristne, når de har gått på så mange smeller.

Det er viktig å ha med inn i samtalen at Gud ikke møter oss der vi burde være, men der vi faktisk er i våre liv og i det vi strever med. Det kan være et poeng å trekke fram viktigheten av å snakke med en sjelesørger hvis en sliter med vonde følelser og erfaringer knyttet til sex, og at skyld og skam ofte slipper taket hvis det tas fram i lyset. Skriftemålet kan være en hjelp for noen til å starte på nytt. Noen kan også være påført en falsk skyldfølelse på bakgrunn av overgrepserfaringer, og de trenger hjelp til å sortere i hva dette handler om. Det kan derfor være fint å ha erfarne sjelesørgere til stede som det går an å ta kontakt med, eller henvise til noen slike samtalepartnere.

Forskjellen på ekteskap og samboerskap

Det finnes mange grunner i vår tid til at ungdom flytter sammen uten å gifte seg. Det er viktig å få til en ærlig og åpen samtale om dette uten at noen skal føle at bibelsteder blir tredd ned over hodet på dem. Mange er redd for forpliktelsen fordi de kommer fra skilsmissehjem og vet hvor vondt det er når skilsmisse skjer. Andre er samboere av praktiske og økonomiske hensyn. Det er viktig å lytte til den erfaringen ungdom har og samtidig hjelpe dem til å undersøke nærmere hva både Bibelen og statistikken sier. For samtidig som Bibelen peker på ekteskapet som den forpliktende rammen hvor seksuallivet hører hjemme, forteller også statistikken oss at ekteskapet er tryggere enn samboerskap hvis en ønsker å unngå skilsmisse.

I en [stortingsmelding fra 2004](#) står det følgende:

Regjeringen kan ikke være likegyldig til at det er tre til fire ganger større sjanse for at samboerbarn opplever samlivsbrudd enn barn i ekteskap. Ekteskapet representerer en forpliktelse som samboerskapet mangler, og erfaring viser at ekteskapet gir den beste og mest stabile ramme rundt

barns oppvekst. Vi må både våge å si hva som er det beste valget og forebygge samlivsbrudd uavhengig av samlivsform.

Selv om denne Stortingsmeldingen kom for noen år side, er det fortsatt tre til fire ganger flere samboerskap som går i oppløsning enn ekteskap.

Den store forskjellen mellom ekteskap og samboerskap, er at de to som gifter seg og gir hverandre et offentlig forpliktende løfte om livslang troskap. Dette løftet forplikter de to juridisk til gjensidig å ta vare på hverandre og eventuelle barn, og kan beskrives som en gjensidig ektepakt. Samboerforhold mangler en slik forpliktelse. Noen samboere har laget juridiske avtaler, der intensjonen er å regulere hva som skjer hvis partene flytter fra hverandre, gjerne økonomisk. En slik samboeravtale kan gjøre forholdet mellom partene mer avklart med tanke på et eventuelt brudd, men kan ikke erstatte ekteskapsløftets forpliktelse om å ta vare på hverandre i gode og onde dager inntil døden.

Det å flytte sammen er ofte en enkel løsning som skjer uten en grundig overveielse, og derfor er det også langt flere samboerskap som går i oppløsning, enn ekteskap. Statistisk materiale bekrefter at ekteskapet er det klart beste alternativet for å få et stabilt og varig samliv.

FORDYPNINGSTOFF

Hva sier Bibelen om sex og ekteskap?

Den kristne forståelsen av ekteskapet som en offentlig juridisk forpliktende ordning, bygger både på det gamle og det nye testamentet. I både det nye og det gamle testamentet trekkes skapelsesberetningen fram som den viktigste begrunnelsen for at Gud har satt ekteskapet som ramme rundt seksuelt samliv. Hvordan ekteskapet ble inngått, har variert opp gjennom historien, men det er tydelig i både GT og NT at ekteskapet var en offentlig ordning i samfunnet. Det var ikke bare en personlig avtale mellom de to, men en ordning som angikk hele slekten og samfunnet ellers.

På Jesu tid var forlovelse en juridisk bindende ordning, som krevde skilsmisse for å oppløses. Partene hadde likevel ikke sex før bryllupet, en anså at sex bare hørte hjemme i ekteskapet. Det ser vi både av Maria og Josefs reaksjon når Maria blir gravid. Maria bekrefter overfor engelen at hun ikke hadde vært sammen med Josef seksuelt. Josefs umiddelbare reaksjon er at Maria må ha vært sammen med en annen mann, og han vil skille seg fra henne i stillhet. Se Matt 1,18ff.

Jesus viser til skapelsesberetningen som grunnlaget for undervisningen om ekteskap og skilsmisse i Matt 19. Paulus viser til ekteskapet som den eneste gyldige rammen for sex i 1 Kor 7,2 og 8-9.

Paulus viser til både skapelsesberetningen og det 6.bud (2 Mos 20,14 og 5 Mos 5,18) når han advarer menigheten i Korint mot å drive hor, se 1 Kor 6,16. Hor blir brukt mer enn 25 ganger i NT om sex utenfor ekteskapet og alltid i betydningen av noe som strider mot Guds vilje.

Menigheten i Tessalonika blir i 1 Tess 4,3-8 formant til ikke å leve som hedningene på det seksuelle området, men til å «vinne seg sin egen hustru i hellighet og ære, ikke i sanselig begjær, de kjenner jo ikke Gud.» Kristne er altså kalt til å virkeliggjøre Guds rikes etikk og leve annerledes enn verden omkring dem på dette området. Ekteskapet løftes fram som en viktig ordning som Gud selv står bak, jf. Hebr 13,4.

I 1 Kor 7,9 oppfordrer Paulus de som ikke kan leve avholdende til å gifte seg. Det er ikke et aktuelt alternativ noe sted i Bibelen å bare leve sammen uten å inngå et offentlig forpliktende ekteskap.

RESSURSER

Lars Olav GjØra: Bibelens samlivsetikk (del 1): Ekteskapet.

<https://www.youtube.com/watch?v=OT2HEaqnb-8>

Damaris skole. Fagseminar om kjØnn og sex i et kristent perspektiv: <https://damaris-skole-grs.no/fagseminar-om-kjonn-og-seksualitet-i-kristent-perspektiv-for-laerere-i-ungdomsskolen/>

Bergitte Viste: *Hva er den seksuelle revolusjonens kostnader og hva lengter vi egentlig etter?*

<https://heltfri.net/video/den-seksuelle-revolusjonens-kostnader-2/> Et foredrag fra

Veritaskonferansen 2020.

<https://guttogjente.no/> En ressurs til å snakke om sex med tenåringer, eller en nettside de kan lese selv.

Litteratur

Bibel 2011, Det norske Bibelselskap (Når Bibelen siteres i denne serien, brukes *Bibel 2011*, hvis ikke annet er uttrykkelig oppgitt.

Eidsinger, Oluf, Ewert, Per og Therése og Julia Wellstam: *Gutt og jente. En bok om sex, forhold og identitet*. Svenska Evangeliska Alliansen, 2021.

Gustavsson, Stefan: *Nakne uten skam. Om den seksuelle revolusjonen og et revolusjonært syn på sex*. Veritas forlag, 2021.

Harrison, Glynn, *A Better Story. God, Sex & Human Flourishing*, Inter Varsity Press, 2017

Pearsey, Nancy R., *Love Thy Body, Answering hard Questions about Life and Sexuality*. SD Books

Sørensen, Sten & Ebbe, Waldemar, Jarle: *Hverdagsbibelen Pluss*, Hermon Forlag, 2018